

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN 12. ZİRVESİ GEBELE'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'in ev sahipliğinde, Türk Devletleri Teşkilatı'nın (TDT) On İkinci Zirvesi, 7 Ekim 2025 tarihinde Gebele'de "Bölgesel Barış ve Güvenlik" temasıyla gerçekleştirildi.

Zirveye; Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Kasım-Jomart Tokayev, Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Sadır Caparov, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev, Macaristan Başbakanı Sayın Viktor Orbán, Türkmenistan Halk Maslahatı Başkanı ve

Türkmenistan Halkının Ulusal Lideri Sayın Gurbangulu Berdimuhammedov, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar ve TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Sayın Kubanıçbek Ömüraliyev katıldı.

Ayrıca, TDT Aksakallar Konseyi Başkanı ve Üyeleri ile Türk İşbirliği Kuruluşlarının Başkanları da toplantıya iştirak etti. Zirveden önce Türk Devletleri Teşkilatı Dışişleri Bakanları Konseyi toplanarak Devlet Başkanları tarafından imzalanacak belgeleri nihai hale getirdi ve Teşkilatın gündemindeki önemli konuları ele aldı.

8 Ağustos 2025 tarihinde Washington D. C.'de Azerbaycan Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti arasında imzalanan tarihi Ortak Bildiri'nin ardından gerçekleşen Zirvede, Liderler bu gelişmeyi Güney Kafkasya ve ötesinde kalıcı barış, istikrar ve refah yolunda önemli bir adım olarak memnuniyetle karşıladılar.

Devlet Başkanları, barışçıl, güvenli ve müreffeh bir Türk Dünyası vizyonuna olan ortak bağlılıklarını yinelediler. TDT çerçevesinde siyaset, dış politika, güvenlik, ekonomi ve halklar arası ilişkiler alanlarında işbirliğinin derinleştirilmesinin önemine vurgu yaptılar.

Gebele Zirvesinde Alınan Temel Kararlar Devlet Başkanları tarafından imzalanan belgeler:

- Türk Devletleri Teşkilatı'nın On İkinci Zirve Bildirisi (Gebele Bildirisi);
- Dış ortaklarla karşılıklı ilgi alanlarında iş birliği için esnek bir çerçeve olarak "TDT+" Formatının kurulmasına ilişkin karar;
- Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı'nın (TÜRKSOY) geliştirilmesi ve güçlendirilmesine ilişkin karar.

Türkmenistan'ın, hem Türk Akademisi'ne hem de Türk Kültür ve Miras Vakfı'na Gözlemci olarak katılması, Türk işbirliği mimarisinin kurumsal yapısının güçlendirilmesinde önemli bir adım olarak değerlendirildi. Liderler ayrıca Türk İşbirliği Kuruluşlarının rollerinin daha da güçlendirilmesinin öneminin altını çizdiler.

TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Kubançbek Ömüraliyev toplantıya hitabında, Teşkilatın hâlihazırda ekonomi, güvenlik, eğitim, inovasyon ve uzay dâhil olmak üzere 40'tan fazla alanda çok taraflı işbirliğini koordine ettiğini belirtti. Bu artan dinamizmin, Üye Devletler arasındaki ya-

kınlaşmayı ve TDT'nin uluslararası düzeyde artan tanınırlığını yansıttığını vurguladı.

Zirvenin sonunda, TDT Dönem Başkanlığı Kırgız Cumhuriyeti'nden Azerbaycan Cumhuriyeti'ne geçti. Devlet Başkanları, Kırgız Dönem Başkanlığı'nın farklı alanlarda düzenlediği 120'den fazla etkinlikle geçen başarılı dönemi için şükranlarını ifade ederken, yeni Azerbaycan Dönem Başkanlığına verimli ve başarılı bir görev süresi dilediler. Liderler, TDT'nin bir sonraki Olağan Zirvesi'nin 2026 yılı sonbaharında Türkiye'de, Gayriresmî Zirvesi'nin ise 2026 yılında Kazakistan'da düzenlenmesi konusunda mutabık kaldılar. Zirve vesilesiyle, Üye ve Gözlemci Devletlerin Liderleri ile TDT Genel Sekreteri, Türkmenistan tarafından Fuzuli'de inşa edilecek caminin temel atma törenine çevrim içi olarak katıldılar.

Zirvenin ardından, Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sayın Ceyhun Bayramov ve TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Sayın Kubançbek Ömüraliyev, Gebele Zirvesi'nde alınan kararlar ve öne çıkan sonuçlar hakkında medya mensuplarına açıklamalarda bulundular.

UZMAN: “TÜRK İŞ İNSANLARI BİZDE İLK OLARAK HİPERMARKET MODASINI BAŞLATTI”

Ankara’dan Kırgızistan’a gelen yatırımlar 1,4 milyar doları aştı

Kırgızistan’ın bağımsızlık yıllarında Türkiye’den gelen yatırımların toplam miktarı 1,4 milyar doları aştı. Bu bilgi, Bişkek’te düzenlenen ve Türkiye’nin Kırgızistan Büyükelçisi Mekin Mustafa Kemal Ökem’in katıldığı etkinlikte dile getirildi.

Kırgız ekonomist ve uzman İskender Şarşeev, Vesti.kg haber ajansına verdiği demeçte şunları söyledi: “Yatırımların tam miktarını değerlendirmek zordur, çünkü son 20 yılda enflasyon ciddi biçimde arttı. Mutlak değer olarak rakam farklı olabilir. Bizim elimizde Ulusal İstatistik Komitesi, Dünya Bankası ve diğer kuruluşların resmi verileri var”.

Ayrıca Türkiye’nin kardeşçe desteğinin Kırgızistan’da her zaman hissedildiğini vurguladı. “Türkiye, Kırgızistan’ın ba-

ğımsızlığını ilk kutlayan ülke oldu. İlk olarak bizde uluslararası düzeyde eğitim sunan okullar açıldılar. Bu eğitim kurumlarından ülkemizin gelişimine katkıda bulunan yeni bir nesil yetişti. Türkiye’den yatırım, eğitim ve teknoloji aldık. Türk iş insanları bizde ilk olarak hipermarket modasını getirdiler. Bu katkıyı görmezden gelmek mümkün değildir” diye belirtti.

Şarşeev, Kırgızistan ile Türkiye arasındaki iş birliğinin geleceği de iyimser bir yönde ilerlediğini vurguladı. “‘Turan’ adlı proje kapsamında, tarihi, kültürel ve diğer ortak bağları olan ülkeleri birleştiren bir koridor oluşturuluyor. Bu nedenle ekonomik iş birliği de devam edecek. Ayrıca Türkiye, bize insansız hava araçları sattı. Bu, güvenliğimizi güçlendirdi. Bu bile Türkiye’nin bize olan sıcak yaklaşımını gösteriyor” dedi.

SADIR CAPAROV, GEBELE ŞEHRİNDE DÜZENLENEN TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI (TDT) ZİRVESİ'NE KATILDI

7 Ekim'de, Azerbaycan'a yaptığı çalışma ziyareti kapsamında, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, Gebele şehrinde düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Devlet Başkanlarının 12. Zirvesi'nde konuşma yaptı. Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nin bildirdiğine göre, konuşmasında Sadır Caparov, bir yıl önce Kırgızistan'ın Türk Devletleri Teşkilatı'na (TDT) başkanlık etme onurlu görevini üstlendiğini hatırlattı.

Caparov şöyle dedi: "Bu dönem ülkemiz için önemli ve sorumluluk gerektiren bir zaman oldu. Bir yıl içinde birliğimizi güçlendirmeye, iş birliğini geliştirmeye ve ortak hedeflerimizi ilerletmeye ciddi katkı sağlamak için çaba gösterdik. Genel olarak Kırgızistan'ın başkanlığı döneminde 124'ten fazla üst düzey etkinlik başarıyla gerçekleştirildi."

Caparov'a göre, Kırgızistan ekonomi, ticaret, yatırım ve finans alanlarındaki iş birliği için bir 'Yol Haritası' hazırladı. Bu belge, ekonomik ilişkilerin daha da derinleşmesine zemin oluşturacak. Ayrıca Caparov, elektronik dijital imzaların karşılıklı tanınmasına ilişkin bir anlaşma yapılması girişimini başlattığını belirterek, bunun dijital belgelerin hukuki olarak tanınmasına imkan sağlayacağını ifade etti.

Kültürel ve insani bağların güçlendirilmesi bağlamında Caparov, 2026 yılında Kırgızistan'da VI. Dünya Göçebe Oyunları'nın düzenleneceğini açıkladı. Ayrıca, Kırgızistan'ın Şanghay İşbirliği Örgütü'ne başkanlık edeceği dönemde, bu oyunların açılış töreninin Şanghay İşbirliği Örgütü Zirvesi ile aynı zamanda yapılacağını belirtti. Bu vesileyle devlet başkanlarını bu etkinliklere onur konuğu olarak katılmaya davet etti.

Caparov, konuşmasında Türk Devletleri Teşkilatı'nın tüm üye devletlerine, Kırgızistan'ın başkanlığı süresince verdikleri destek ve güven için teşekkür etti. Caparov şöyle dedi: "Gebele Zirvesi'nin sonuçlarına göre, Kırgızistan resmi olarak başkanlığını tamamlayarak bayrağı kardeş Azerbaycan'a devre diyor. Azerbaycan'ın başkanlığı döneminde teşkilatın ilerici gelişimini sürdüreceğine, uluslararası arenada itibarını güçlendireceğine ve Türk halklarının refahı için önemli yeni girişimleri hayata geçireceğine inanıyorum." Konuşmasının sonunda Sadır Caparov, Türk Devletleri Teşkilatı temsilcilerini 30 Kasım'da Kırgızistan'da yapılacak parlamento seçimlerine uluslararası gözlemci olarak katılmaya davet etti.

KIRGIZİSTAN VE AZERBAYCAN ISSIK GÖL KİYİSİNDA BEŞ YILDIZLI OTEL İNŞA EDİYOR

Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Ulusal Yatırım Ajansı'nın haberine göre, 8 Ekim'de Ajans Başkan Yardımcısı Damir Bikulov inşaat sahasını ziyaret ederek çalışmaları yerinde inceledi ve projenin sonraki aşamalarını değerlendirdi. Taraflar, iki ülke arasındaki iş birliğinin yüksek düzeyde olduğunu belirterek, projenin planlanan sürede tamamlanacağına dair kararlılıklarını yineledi.

17,2 hektarlık alanda inşa edilen otel, toplam 29.900 metrekarelik kapalı alana sahip olacak. Yedi katlı yapıda 120'den fazla

oda, yüzme havuzu, hamam, barlar, aquapark, bowling salonu ve uluslararası standartlarda bir futbol sahası yer alacak. Projede yerel personelin yetiştirilmesine de özel önem verilmektedir. Çalışanlar, Azerbaycan'da uluslararası hizmet standartlarına göre eğitim alacak. İnşaat aşamasında yaklaşık 200 kişiye istihdam sağlandı. Otelin inşaatının 2026 yılının ikinci çeyreğinde tamamlanması planlanmaktadır.

“BAKÜ – TİFLİS – CEYHAN” GÜZERGÂHI ÜZERİNDEN 3,4 MİLYON TON KAZAKİSTAN PETROLÜ TAŞINDI

“Bakü – Tiflis – Ceyhan” güzergâhı üzerinden transit anlaşmasının imzalanmasından bu yana 3,4 milyon ton Kazakistan petrolü taşındı. Bu bilgiyi “Kapital.kz” iş bilgi merkezi duyurdu. Astana’da, “KazMunayGaz” ulusal şirketinin yönetim kurulu başkanı Askhat Khasenov ile Azerbaycan’ın devlet petrol şirketi SOCAR’ın başkanı Rovshan Najaf bir araya geldi. Görüşmede “Bakü – Tiflis – Ceyhan” hattı üzerinden petrol taşımacılığının mevcut durumu ve planları ele alındı. Belirtildiğine göre, transit anlaşmasının imzalanmasından bu yana 3,4 milyon ton Kazakistan petrolü taşındı.

Taraflar, “KazMunayGaz”, “SOCAR”, “Tatneft” ve “Özbekneftegaz” şirketleri arasında dijital teknolojiler ve üretim güvenliği alanındaki dört taraflı mutabakatların uygulanması hakkında görüş alışverişinde bulundular. Özellikle, söz konusu şirketlerin uzmanları üretimde modern dijital yöntemlerin uygulanma-

şı konusunda düzenli olarak deneyim paylaşmaktadır.

Askhat Khasenov, “KazMunayGaz, Kazakistan ile Azerbaycan’ın transit potansiyelini geliştirmeye, ayrıca Kazakistan petrolünün uluslararası pazarlara ihracatını artırmaya odaklanmaktadır ve SOCAR ile stratejik iş birliğini güçlendirmektedir. İmzalanan anlaşmalar çerçevesinde dijitalleşme ve üretim güvenliği alanında ortak çalışmayı sürdürüyoruz. Ayrıca jeolojik keşif, ortak yatırım projelerinin hayata geçirilmesi ve Hazar Denizi’nin durumunun iyileştirilmesi konusunda Azerbaycanlı ortaklarımızla iş birliğini genişletmeye ilgi duyuyoruz” dedi.

Hatırlatmak gerekir ki, 2024 yılında “KazMunayGaz” ulusal şirketi ile SOCAR, Azerbaycan toprakları üzerinden petrol transitini aşamalı olarak artırma konusunda bir anlaşma imzalamıştı.

KASSYM-JOMART TOKAYEV: TÜRK DEVLETLERİ BİRLİKTE HAREKET ETMELİDİR

Kazakistan Cumhurbaşkanı, Sadır Japarov’a Türk Devletleri Teşkilatı’ndaki başkanlığı için teşekkürlerini iletti. Türk devletleri birlikte hareket etmelidir. Bu, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kassym-Jomart Tokayev’in Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) XII. Zirvesi’ndeki konuşmasında vurgulandı.

Ayrıca Tokayev, meslektaşı Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev’e misafirperverliği ve toplantının önemli gündemini oluşturduğu için teşekkürlerini ileterek şunları kaydetti: “Türklerin tarihi ortak bir kökten başlar. Halklarımızın kökeni birdir. Bunların

tümü, halklarımızın kardeşliğinin ve yüzyıllar boyunca süregelen güçlü birliğinin altın direğidir. Yakın zamanda Türk Devletleri, İşbirliği Gününü kutladı. Bu önemli bayram, Türk halklarının birliğini güçlendirme sembolüdür. Türk Devletleri Teşkilatı (TDT), dostane ilişkilerdeki Türk halklarını birleştiren etkili ve saygın bir yapıya dönüştü.” Kazakistan lideri ayrıca, Kırgız Cumhurbaşkanı Sadır Japarov’a Türk Devletleri Teşkilatı’ndaki başarılı başkanlığı için teşekkürlerini iletti.

KAZAKİSTAN, TÜRKİYE'YE SIĞIR ETİ VE BUĞDAY İHRAÇ ETMEYE HAZIR

Şanghai'da düzenlenen Gıda Endüstrisi İşbirliği Konferansı'nda Kazakistan Tarım Bakanı Aydarbek Saparov ve Türkiye Tarım Bakanı İbrahim Yumaklı, iki ülke arasındaki tarım sektöründeki yeni ticaret fırsatlarını görüştüler. Bu haber, "Kapital.kz" iş bilgi merkezinin muhabiri tarafından, bakanlığın basın servisine dayanarak bildirildi.

Aydarbek Saparov şöyle konuştu: "İki ülkenin liderleri, Kazakistan ve Türkiye arasındaki iş birliğini, özellikle tarım alanındaki ortaklığın stratejik önemini defalarca vurguladılar. Karşılıklı yarar sağlayan ortaklığı genişletme konusundaki mutabakatları, çalışmalarımız için önemli bir yön teşkil ediyor. 2025 yılının ilk sekiz ayında tarım ürünleri ticaret hacmi %2,9 artarak 186,7 milyon dolara ulaştı. Şu anda Kazakistan, Türkiye'ye ağırlıklı olarak bakliyat, pamuk lifi, kepek ve keten tohumu ihraç ediyor. Artık ürün yelpazesini genişletmek ve hacmi artırmak için birlikte çalışmaya hazırız".

Görüşmede özellikle Kazakistan sığır eti için Türkiye pazarının açılması konusuna dikkat çekildi. Uzun yıllardır hayvan hastalıkları nedeniyle uygulanan kısıtlamaların kaldırılmasının ardından, Türki

ye'nin süt üretim şirketleri Kazakistan pazarına başarılı bir şekilde girmeye başladı. Öte yandan Kazakistan'da üretilen sığır eti, Türkiye'de büyük talep görmektedir. Şu anda Kazak işletmeleri yılda yaklaşık 10 bin ton sığır eti ihraç etmeye hazır.

Ayrıca, Kazakistan yüksek kaliteli "durum" ve "hi-pro" buğday türlerinin özel tedarikçisi olmaya da hazır. Lojistiği kolaylaştırmak amacıyla, Bakü terminali bünyesinde bir "tahıl merkezi" kurulması önerildi.

"Prodcorporation" şirketi, Türk ortaklarla birlikte Kazakistan'da bakliyat üretimi projelerini geliştirmeyi planlamaktadır. İleri finansman programı kapsamında çiftçilere yüksek kaliteli tohumlar ve modern teknolojiler sağlanacaktır; elde edilen ürünler Türkiye'ye ihraç edilecektir.

Türkiye Tarım Bakanı İbrahim Yumaklı da iş birliğini genişletmeye hazır olduklarını ifade etti. Toplantıda ayrıca veterinerlik ve bitki sağlığı prosedürlerinin hızlandırılması gerektiği vurgulandı. Bu, yeni ihracat ürünlerinin, özellikle Kazakistan sığır eti ve diğer tarım ürünlerinin Türkiye'ye tedarik edilmesi açısından önemli bir adım olarak değerlendirildi.

KAZAKİSTAN AZERBAYCAN'A DİJİTAL ORTAKLIK TEKLİF EDİYOR

Kazakistan ve Azerbaycan, “yeşil enerji”, nükleer enerji ve dijital teknolojiler alanlarında iş birliğini genişletmeyi hedefliyor. Bunu, Kazakistan Ulaştırma Bakanı ve iki ülke arasındaki ticari-ekonomik iş birliği üzerine Bakü’de düzenlenen Hükümetlerarası Komisyon’un 21. toplantısının eş başkanı Nurlan Sauranbayev açıkladı. Haberi “Vesti.az” ajansı duyurdu.

Bakan, “yeşil enerji” taşımacılığı konusundaki bölgesel etkileşimin önemine değinecek şöyle konuştu: “Özellikle 2024 yılının Kasım ayında Bakü’de Kazakistan, Azerbaycan ve Özbekistan cumhurbaşkanları tarafından imzalanan yeşil enerjiye ilişkin üçlü anlaşma büyük önem taşımaktadır. Ayrıca nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı konusunda da iş birliğine hazırız.”

Sauranbayev’e göre, modern ekonomi dijital teknolojilerle yakından bağlantılıdır ve Kazakistan, Azerbaycan ile ortak BT projeleri geliştirmeye hazırdır. Bakan, “Biz

kardeş Azerbaycan ile yapay zekâ araştırma merkezleri kurma konusunda birlikte çalışmaya hazırız. Bu sadece teknoloji alışverişi değil, aynı zamanda güvenilir bir dijital ortamın oluşturulması anlamına geliyor” dedi.

Sauranbayev ayrıca Azerbaycan’ın iklim diplomasisindeki liderliğini takdir etti ve Bakü’de düzenlenen COP29 konferansının önemini vurguladı: “İnsan gelişimi ve iklim dayanıklılığı konusundaki uluslararası ilkeleri destekliyoruz ve Hazar Denizi havzasında yeşil enerji projelerini ortaklaşa gerçekleştirmeye hazırız” dedi. Kazakistan Ulaştırma Bakanı, konuşmasında Orta Koridorun stratejik önemine de dikkat çekti.

“Ulaştırma koridorunu daha da geliştirmek ve verimliliğini artırmak için tüm çabalar seferber edilmelidir. Hükümetlerarası belgenin imzalanması önemli bir adım olacaktır. Bu bağlamda Zengezur Koridoru projesi özel bir öneme sahiptir. Kazakistan bu girişimi destekliyor ve bunu sürdürülebilir ve birleşik bir ulaşım mimarisi oluşturmanın önemli bir unsuru olarak görüyor” dedi.

KAZAKİSTAN VE AZERBAYCAN CUMHURBAŞKANLARI BİR ARAYA GELDİ

Kazakistan ile Azerbaycan arasındaki Yüksek Devletlerarası Konsey'in ikinci toplantısı, Kasım-Jomart Tokayev ve İlham Aliyev'in başkanlığında gerçekleşti. Gündemde yer alan ulaşım, lojistik, dijitalleşme, yakıt ve enerji kompleksi ile kültürel ve insani işbirliği konuları ele alındı. Bu konuda "Akorda" basın servisi bilgi verdi. Kasım-Jomart Tokayev şöyle konuştu: "Bu konsey, ikili işbirliğinin tüm alanlarında üzerinde mutabakata varılmış kararlar geliştirmek için etkili bir platformdur. Azerbaycan, Kazakistan için özel bir ülkedir, kardeş bir devlettir. Bizi ortak tarihsel kökler, zengin manevi ve kültürel miras, benzer bir zihniyet ve dünya görüşü birleştiriyor. Bu sağlam temelde çok yönlü işbirliğimizi başarıyla geliştiriyoruz. İlham Heydar oğlu, devlet ziyaretinize özel önem veriyorum. Ziyaretiniz, ülkelerimiz arasında imzalanan stratejik ortaklık ve müttefiklik anlaşmasının 20.

yılına denk gelmesi bakımından sembolik bir anlam taşımaktadır. Bu yıllar içinde aktif bir siyasi diyalog kurduk, ticari-ekonomik ve kültürel-insani işbirliğini istikrarlı şekilde geliştirmeye yönelik hukuki bir temel oluşturduk. Bu kapsamlı ve istikrarlı çalışmaları iki ülkenin vatandaşları da tam olarak desteklemektedir".

Tokayev ayrıca, mevcut yüksek düzeyli Kazakistan-Azerbaycan ilişkilerinde öncelikle Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in büyük kişisel katkısı olduğunu vurguladı.

Görüşmenin sonunda cumhurbaşkanları, Kazakistan ile Azerbaycan arasındaki stratejik ortaklık ve müttefiklik ilişkilerine dair anlaşmanın 20. yılı münasebetiyle Ortak Bildiri imzaladılar. Azerbaycan Cumhurbaşkanı'nın Kazakistan'a yaptığı devlet ziyareti çerçevesinde enerji, ulaşım ve lojistik, dijitalleşme ve yapay zekâ, endüstriyel güvenlik, sağlık ve istatistik, kültürel-insani ilişkiler alanlarında 15 işbirliği belgesi imzalandı.

AZERBAIJAN ŞİRKETİ, KAZAKİSTAN'DAKİ PETROL VE GAZ PROJESİNE KATILMAYI PLANLIYOR

Azerbaycan'ın devlet petrol şirketi "SOCAR", Kazakistan'daki "Dunga" petrol ve gaz projesine katılabilir. Şu anda ticari görüşmelerin sürdüğünü Kazakistan Enerji Bakanı Yerlan Akkenjenov bildirdi.

Yerlan Akkenjenov, "Bu konu (SOCAR'ın Dunga projesine katılımı) ulusal "KazMunayGaz" şirketiyle görüşülüyor" dedi. "Dunga" petrol ve gaz sahası, Kazakistan'ın Mangistau bölgesine bağlı Tüpkaragan ilçesinde yer almaktadır. Saha 1966 yılında keşfedildi. 2007 yılından bu yana tam ölçekli üretim aşamasında bulunmaktadır. Jeolojik rezervleri 106 milyon ton petrol ve 6 milyar metreküpten fazla gaz olarak

tahmin edilmektedir.

Bilindiği üzere, 2023 yılında "KazMunayGaz" şirketi, "Dunga" sahasının %60 hissesine sahip oldu. 2022 yılında "KazMunayGaz" ve Azerbaycan'ın devlet petrol şirketi "SOCAR", Kazakistan petrolünün Azerbaycan üzerinden transit taşınmasına ilişkin bir anlaşma imzaladı. 2024 yılında ise iki şirket, Kazakistan petrolünün Azerbaycan topraklarından geçen miktarını kademeli olarak artırma konusunda mutabakata vardılar. Bu yıl ekim ayı başında bildirildiğine göre, söz konusu transit güzergâhı üzerinden yapılan anlaşmadan bu yana yaklaşık 3,4 milyon ton Kazakistan petrolü parite esasına göre taşındı.

KAZAKİSTANLI VE ÖZBEKİSTANLI ŞİRKETLER 73,5 MİLYON DOLARLIK ANLAŞMALAR İMZALADI

Kazakistan ve Özbekistan iş insanları, Kazakistan Cumhuriyeti Ticaret ve Entegrasyon Bakanlığı ile “QazTrade” şirketi tarafından Taşkent’te düzenlenen ticaret ve ekonomik misyon kapsamında, toplam değeri 73,5 milyon dolar olan ihracat anlaşmaları imzaladı. Bu bilgi, Kapital.kz iş haber merkezi tarafından duyuruldu.

“QazTrade” basın servisi yaptığı açıklamada şu ifadeleri kullandı: “Bu yalnızca bir heyet ziyareti ya da resmi konuşmalar değil. Bu, Kazak ürünlerini satın almaya hazır müşterilerle yapılan gerçek müzakerelerdir. Bugün itibarıyla 73,5 milyon dolar tutarında ihracat anlaşmaları imzalandı. Özbekistan tarafında ayçiçeği yağına, ete ve şekerle istikrarlı bir talep olduğunu görüyoruz.”

Ticaret ve ekonomik misyona; inşaat malzemeleri, gıda ve hafif sanayi, makine üretimi, kimya ve işleme sektörlerinde faaliyet gösteren başarılı Kazak şirketleri katıldı.

Kazakistan Ticaret ve Entegrasyon Bakan Yardımcısı Aidar Abildabekov şu açıklamada bulundu: “Taşkent’te gerçekleştirdiğimiz bu ticaret misyonu, şirketlerimizin ürünlerini tanıtmakla kalmayıp, komşu ülkenin pazarına doğrudan giriş yapmaları, tedarik anlaşmaları imzalamaları ve ihracata başlamaları için bir fırsattır. Katılımcıları görüşmelerin organizasyonundan, tercüme ve lojistik konularına kadar tüm aşamalarda destekliyoruz.”

Bakanlık verilerine göre, şu anda Özbekistan’da 876 Kazak şirketi faaliyet göstermektedir. Bu şirketler 270 farklı ürün grubunda yaklaşık 500 milyon dolarlık ticaret hacmi sağlamaktadır. 2025 yılının ilk sekiz ayında iki ülke arasındaki ticaret hacmi neredeyse %18,5 artarak 3 milyar dolara ulaşmıştır. Kazakistan’ın ihracatı ise %26,7 artarak 2,2 milyar dolara yükselmiştir.

KAZAKİSTAN, 2035 YILINA KADAR ULAŞIM KORİDORLARININ GELİŞTİRİLMESİNE 23 MİLYAR DOLARDAN FAZLA YATIRIM YAPACAK

Avrasya ulaştırma altyapısının geliştirilmesine yapılan yatırımların hacmi açısından Kazakistan, Avrasya bölgesindeki 13 ülke arasında 2. sırada (toplam yatırımların %10'u) ve Orta Asya'da 1. sırada (%44) yer almaktadır. Bu veriler, Avrasya Kalkınma Bankası'nın (EDB) "Avrasya Ulaştırma Çerçevesi: Proje Gözlemevi ve Etkileşimli Harita" başlıklı raporunda yer alıyor. Bilgi, bankanın basın servisi tarafından açıklandı.

Genel olarak 42 proje planlanmaktadır. Bunlardan en az dördü sınır ötesi nitelik taşımaktadır. Bunlar şunlardır:

- "Ayagoz – Bahti" demiryolu ve Kazakistan ile Çin arasındaki üçüncü sınır geçiş noktasının inşası;
- "Almatı – Issık Gölü" (Kırgızistan) ücretli otoyolunun inşası;
- "Janaozen – Kendirli – Türkmenistan sınırı" karayolunun inşası ("Kuzey – Güney" projesinin bir parçası);
- "Darbaza – Maktaaral" demiryolu hattı ve Özbekistan ile yeni bir sınır geçiş nok-

tasının inşası.

Kazakistan, karayolu sektörüne 16,7 milyar dolar (%71,7) yatırım yapmayı planlamaktadır. Demiryolu sektörüne 4,2 milyar dolar (%18), Hazar Denizi'ndeki limanların ve filonun geliştirilmesine ise 1,5 milyar dolar (%6,4) ayrılacaktır. Bu yatırımlar arasında "Kuryk" uluslararası ticaret limanı da yer almaktadır. Kuryk, Trans-Hazar Uluslararası Ulaştırma Koridoru'nun ana multimodal merkezi olarak kabul edilmektedir.

Lojistik merkezleri, sınır geçiş noktaları ve havaalanlarındaki kargo terminallerinin geliştirilmesi projelerinin toplam değeri 0,9 milyar dolar (%3,9) olarak tahmin edilmektedir.

Avrasya Kalkınma Bankası'nın baş ekonomisti Yevgeny Vinokurov'un belirttiğine göre, Kazakistan okyanus limanlarına en uzak olan ülkelerden biridir. Buna rağmen ülkenin dış ticaret hacmi ve transit taşımacılıktaki rolü hızla artmaktadır. Bu durum, ulaştırma sisteminin geliştirilmesine yönelik stratejinin başarısının ve büyük ölçekli yatırımların bir sonucudur.

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKİYE, MESLEKİ YETERLİLİK VE İSTİHDAM ALANINDAKİ İŞ BİRLİĞİNİ GENİŞLETME KONUSUNDA ANLAŞTI

Ankara’da, Özbekistan Yoksulluğun Azaltılması ve İstihdam Bakan Yardımcısı Alişer Muratov başkanlığındaki heyet, Türkiye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Faruk Özçelik ve diğer Türk kurumlarının temsilcileriyle bir araya geldi.

Taraflar, mesleki eğitimin geliştirilmesi, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesine (EQF) uygun düzenlemelerin hazırlanması ve Türkiye’nin tecrübelerine dayanarak Taşkent’te bir Mesleki Yeterlilikleri Değerlendirme Merkezi’nin kurulması konula-

rını ele aldılar.

Ayrıca, Türkiye Mesleki Yeterlilikler Kurumu Başkanı Aşkın Tören ile de görüşme gerçekleştirildi.

Görüşmenin ana başlıkları arasında, Türkiye’nin mesleki standartlarının Özbekistan’da uygulanması, sertifikaların karşılıklı tanınması sisteminin hayata geçirilmesi ve Özbek-Türk Mesleki Yeterlilikleri Değerlendirme Merkezi’nin ortaklaşa kurulması yer aldı.

Ziyaret kapsamında, Özbekistan heyeti üyeleri mesleki yeterliliklerin değerlendirilmesine yönelik uygulamalı sınavlara da katıldılar.

ÖZBEKİSTAN VE KAZAKİSTAN İKİLİ İŞ BİRLİĞİNİN GENİŞLETİLMESİ KONUSUNU GÖRÜŞTÜ

Özbekistan Yatırımlar, Sanayi ve Ticaret Bakan Yardımcısı Hurram Teşaboyev ile Kazakistan Ticaret ve Entegrasyon Bakan Yardımcısı Aidar Abildabekov bir araya geldi.

Görüşmede taraflar, iş birliğini genişletmeye yönelik güncel konuları ele aldılar. Bu kapsamda elektrik mühendisliği, tekstil sanayisi, makine imalatı, altyapı inşaatı, ilaç sanayi ve tarım-sanayi kompleksi gibi alanlar değerlendirildi. Belirtildiğine göre bu yılın Ocak–Ağustos ayları arasın-

da iki ülke arasındaki ticaret hacmi %15 oranında artarak üç milyar doları aşmıştır.

Ayrıca taraflar mevcut anlaşmaların uygulanma durumunu gözden geçirerek, Özbekistan ile Kazakistan arasındaki ticaret hacmini on milyar dolara çıkarma hedeflerini görüştüler. Görüşmede özellikle yaklaşan Hükümetlerarası Komisyon toplantısına hazırlık konusuna özel önem verildi.

ÖZBEKİSTAN'IN TURİZMİ REKOR BÜYÜME GÖSTERİYOR

Özbekistan'a gelen turist sayısında tarihi bir artış kaydedildi. Ülke tarihinde ilk kez, her ay gelen yabancı ziyaretçi sayısı düzenli olarak 1 milyonu aştı. 2025 yılının Ocak–Eylül ayları sonuçlarına göre, ülkeyi 8,6 milyon yabancı turist ziyaret etti. Bu, geçen yılın aynı dönemine kıyasla %112,5 oranında bir artış anlamına geliyor.

Artış, hemen hemen tüm ana destinasyonlarda gözlemleniyor. 2022 yılındaki pandemi sonrası döneme göre turist sayısı şu şekilde arttı:

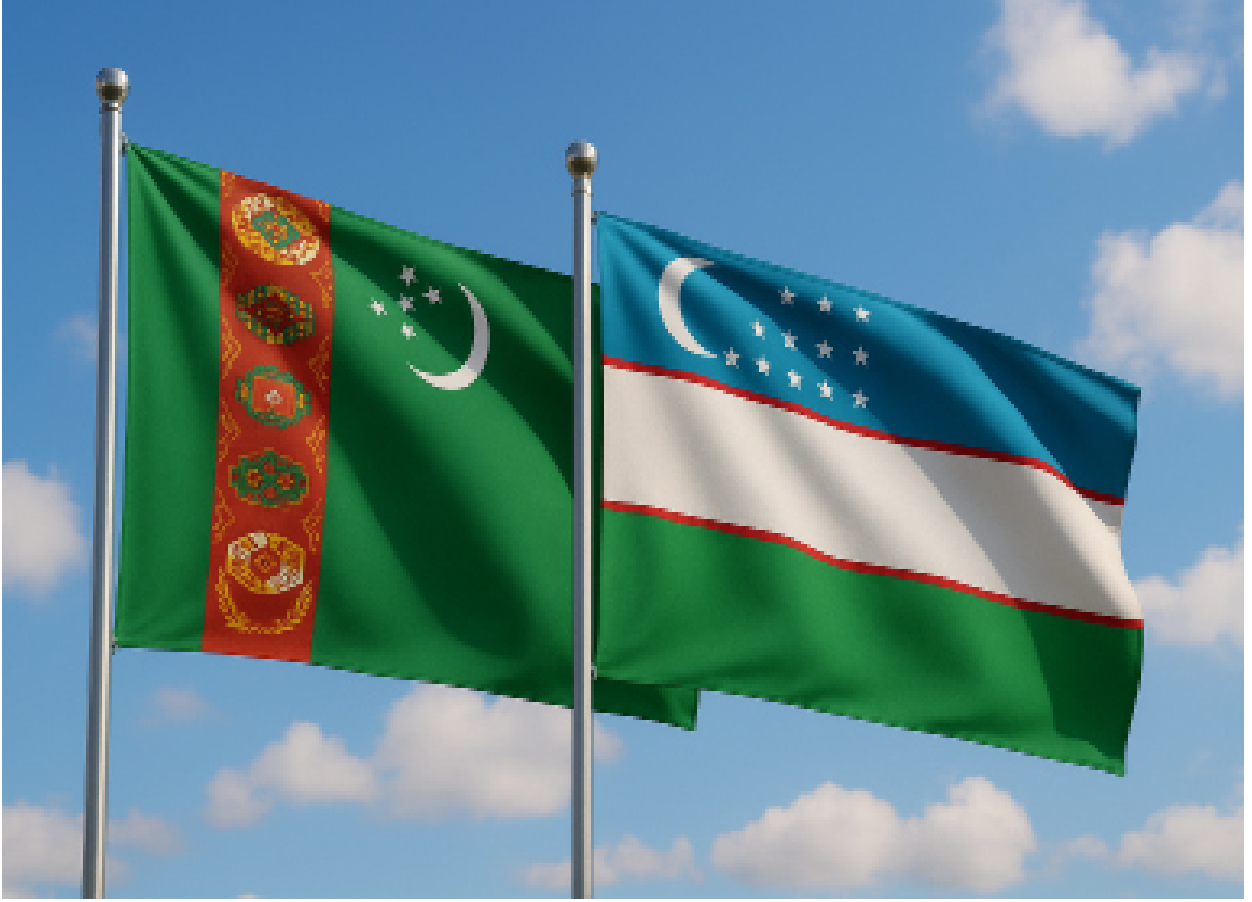
- Birleşik Krallık'tan — 2,6 kat,
- Katar'dan — 6,2 kat,
- ABD'den — 3 kat,
- Fransa'dan — 2,9 kat,
- Rusya'dan — 2,1 kat,
- Macaristan'dan — 3,3 kat,
- Almanya'dan — 2,5 kat,
- Polonya'dan — 6,2 kat.

Aynı zamanda, 2025 yılında turizm hizmetleri ihracatının hacmi de rekor seviyeye ulaşarak 3,6 milyar doları aştı. Bu yüksek göstergeler, Cumhurbaşkanı Şav-

kat Mirziyoyev liderliğinde turizm alanında yürütülen reformların bir sonucudur. Söz konusu reformlar, ülkenin benzersiz turizm potansiyelini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Başarıya katkıda bulunan temel faktörler arasında uluslararası iş birliğinin genişletilmesi, Özbekistan'ın turizm markasının küresel medya alanında tanıtılması, yurt dışında büyük ölçekli roadshow'ların düzenlenmesi ve dünya çapındaki turizm fuarlarına aktif katılım yer almaktadır. Bu faaliyetler, Özbekistan'ın uluslararası arenadaki tanınırlığını artırarak, ülkeyi Avrasya'nın en hızlı gelişen turizm destinasyonlarından biri haline getirmiştir.

ÖZBEKİSTAN’IN TÜRKMENİSTAN’DAKİ BÜYÜKELÇİSİ, AŞKABAT BELEDİYE BAŞKANI İLE İŞ BİRLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİNİ GÖRÜŞTÜ

Özbekistan’ın Türkmenistan’daki Büyükelçisi Ravşanbek Alimov, Aşkabat Belediye Başkanı Rahım Gandimov ile bir görüşme gerçekleştirdi. Bu konuda “Dunyo” haber ajansı muhabiri bilgi verdi. Görüşmede taraflar, iki ülkenin başkentleri arasındaki iş birliğinin daha da geliştirilmesi olanaklarını, özellikle Taşkent ve Aşkabat şehirleri arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmasına dair anlaşmanın uygulanmasını ele aldılar.

Özellikle Aşkabat’ta “Taşkent” ve Taşkent’t “Aşkabat” parklarının kurulması meselesine dikkat çekildi. Bu parklar, Özbekistan ve Türkmenistan halkları arasındaki dostluğun ve karşılıklı anlayışın yeni bir sembolü olacaktır.

Taraflar, kültürel ve insani iş birliğini genişletme ve Aşkabat sakinleri ile misafirleri için “Taşkent” parkında düzenli kültürel etkinlikler düzenleyerek bu iş birliğini yaygınlaştırma konusunda mutabakata vardılar.

Ayrıca Taşkent ve Aşkabat’ta düzenlenecek uluslararası etkinliklere her iki başkentten delegasyonlarının karşılıklı katılımı da görüşüldü. Özellikle Aşkabat Belediye Başkanlığı temsilcilerinin 27–29 Kasım 2025 tarihlerinde gerçekleştirilecek “İpek Yolu’nda Turizm” başlıklı Taşkent Uluslararası Turizm Fuarı’na katılımının, ikili iş birliğinin güçlendirilmesinde önemli bir adım olacağı vurgulandı.

ÖZBEKİSTAN VE KAZAKİSTAN İŞ ORTAKLIĞINI GÜÇLENDİRİYOR

20 Ekim’de Taşkent’te, Özbekistan Yatırım, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Kazakistan Ticaret ve Entegrasyon Bakanlığı’nın desteğiyle Özbekistan–Kazakistan İş Forumu başladı. Bu forum, ikili iş birliğini geliştirmek, karşılıklı etkileşimin geleceğini tartışmak ve iki ülkenin devlet kurumları, sektör birlikleri ve iş çevreleri arasında deneyim alışverişinde bulunmak için en büyük platformlardan biridir.

Etkinliğe 100’den fazla bakanlık, kurum ve şirket temsilcisi katılmaktadır. Katılımcılar arasında Kazakistan ve Özbekistan’ın önde gelen işletmeleri yer almaktadır. Forum katılımcılarına hitaben konuşan Özbekistan Yatırım, Sanayi ve Ticaret Bakan Yardımcısı Hurram Teşaboyev şöyle dedi: “Ülkelerimiz arasındaki ticaret ve yatırım hacminin istikrarlı bir şekilde arttığını gözlemliyoruz. Kazakistan, Özbekistan’ın başlıca ekonomik ortaklarından biridir. Biz bu ilişkileri yalnızca korumakla kalmayıp, sanayi, tarım ve lojistik alanlarında ortak projeleri genişletmeyi hedefliyoruz. Bu forum, uzun vadeli ve karşılıklı faydaya dayalı iş birliğine olan kararlılığımızın bir başka kanıtıdır.”

Tarafların verilerine göre 2025 yılının Ocak–Eylül döneminde Özbekistan ile Kazakistan arasındaki karşılıklı ticaret hacmi 3,5 milyar

dolar olarak gerçekleşti ve geçen yılın aynı dönemine göre %16 arttı. Özbekistan’ın ihracatı 1,1 milyar dolara ulaştı ve %7 büyüme kaydetti. Şu anda Özbekistan’da 1.157 Kazak şirketi faaliyet göstermekte olup, bunların 876’sı tamamen Kazak sermayesine, 281’i ise ortak girişimlere aittir.

Forum süresince iki ülkenin ekonomik ve yatırım potansiyelleri tanıtılmaktadır; sanayi, tarım, lojistik, inşaat ve hizmet sektörlerinde yeni iş birliği alanları tartışılmaktadır. Özellikle endüstriyel iş birliğinin geliştirilmesi, ulaşım koridorlarının genişletilmesi ve ticaretin dijitalleştirilmesi konularına özel önem verilmektedir.

Forum kapsamında G2B ve B2B formatlarında görüşmeler yapılarak, iş dünyası temsilcileri somut projeleri ve girişimleri ele almaktadır. Etkinlik, gıda üretimi, altyapı inşaatı ve tarım-sanayi kompleksi alanlarında anlaşmaların imzalanması töreniyle sona erecektir. Özbekistan–Kazakistan İş Forumu, stratejik ortaklığın güçlendirilmesinde önemli bir adım olup, karşılıklı yatırımların artmasına ve iki ülke arasındaki ekonomik entegrasyonun daha da derinleşmesine katkıda bulunacaktır.

ÖZBEKİSTAN VE AZERBAYCAN, PETROL VE DOĞALGAZ SEKTÖRÜNDE YAPAY ZEKÂ KONUSUNDA MUTABAKAT ZAPTI İMZALADI

“Uzbekneftgaz” şirketi ile Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi (SOCAR) temsilcileri arasında bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantı sırasında, petrol ve doğalgaz sektörüne yapay zekâ (IT) teknolojilerinin uygulanmasına ilişkin bir anlayış mutabakatı imzalandı.

Bu belge, Özbekistan ve Azerbaycan şirketleri arasındaki iş birliğini daha da güçlendirmeyi, süreçlerin dijitalleştirilmesini ve üretim verimliliğinin yapay zekâ olanaklarıyla artırılmasını hedeflemektedir.

Anlaşma kapsamında, dizel yakıt üretiminin optimize edilmesine, operasyon ekiplerini desteklemek amacıyla çok dilli bir büyük dil modeli (LLM) oluşturulmasına ve jeolojik ile enerji verilerinin otomatik analizine yönelik “Seismic AI” ve “ENOM” sistemleri-

nin uygulanmasına yönelik projeler gerçekleştirilecektir.

Bunun yanı sıra SOCAR, tüm iş süreçlerini entegre eden tek bir bilgi mimarisi platformunun oluşturulmasına danışmanlık desteği sağlayacak ve sismik ve sondaj verilerinin tam dijitalleştirilmesi ile görselleştirilmesini amaçlayan “OD-LAR” ve “Daily Drilling” projelerinin geliştirilmesine katılacaktır.

Mutabakat zaptının imzalanması, petrol ve doğalgaz sektöründe yapay zekâ teknolojilerinin kullanımında yeni bir sayfa açarak dijitalleşmenin genişletilmesi, üretim verimliliğinin artırılması ve ileri teknolojik çözümlerin uygulanması yönünde önemli bir adım teşkil etmektedir. Bu iş birliği ayrıca Özbekistan ve Azerbaycan arasındaki ekonomik ve teknolojik bağların güçlendirilmesine katkıda bulunacaktır.

TÜRKİYE’NİN KIRGIZİSTAN BÜYÜKELÇİSİ: KIRGIZİSTAN’DAKİ YATIRIMLARIN TOPLAM TUTARI 1,4 MİLYAR DOLARI AŞTI

“Benim için Türkiye ile Kırgızistan arasındaki iş birliğini geliştirmek özel ve onurlu bir görevdir”

Türkiye’nin Bişkek Büyükelçisi Mekin Mustafa Kemal Ökem, Türkiye’nin Kırgızistan’daki yatırımlarının 1,4 milyar doları aştığını belirterek, iki ülke arasındaki iş birliğini genişletmenin kendisi için özel ve onurlu bir görev olduğunu ifade etti. Bu açıklamayı “Anadolu” Ajansı duyurdu.

Büyükelçi Ökem, Bişkek’teki basın temsilcileriyle bir araya gelerek onlarla kahvaltıda sohbet etti. Türkiye ile Kırgızistan ilişkilerinden söz eden Ökem, ilk kez 1993 yılında Kırgızistan’a geldiğini ve dünyadaki ilk Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) ofisinin o yıl burada açıldığını hatırlattı.

Mekin Mustafa Kemal Ökem, “Benim için kendi ülkem ile Kırgızistan arasındaki iş birliğini geliştirmek, bu güzel ülke ve misafirperver halkı için yürüttüğüm

özel ve onurlu bir görevdir. Kalbimin yarısı Kırgız, yarısı Türk” dedi.

Ökem, Türkiye’nin 1991 yılında bağımsızlığını ilan eden Kırgızistan’ı ilk tanıyan ülke olduğunu belirterek, Türk Parlamentosu’nun Kırgızistan’ı yarım saat içinde tanıdığını hatırlattı.

Büyükelçinin ifadesine göre, Türkiye Kırgızistan’a büyükelçi gönderen ilk ülke olmuştur. Bu nedenle Bişkek’teki Türkiye Büyükelçiliği’nin numara kodu “01” ile başlamaktadır.

İki ülke ilişkilerinin ilk yıllarındaki çabalardan söz eden Mekin Mustafa Kemal Ökem, “Biz, ‘Turkish Airlines’ havayolu şirketini Bişkek seferlerini başlatmaya ikna ettik. Türkiye’nin uydusundan yayın ekipmanları sağladık. 10 bin öğrenci için bir proje başlattık. O dönemde Cumhurbaşkanı Turgut Özal’ın talimatıyla ‘kardeşlerle paylaşalım’ prensibi doğrultusunda çalıştık” dedi.

Türkiye’nin yatırımları ülkenin tüm bölgelerinde var

Ökem’in açıklamasına göre, Kırgızistan’da madencilik, turizm, enerji, inşaat ve ulaşım gibi

sektörlerde 350 Türk şirketi faaliyet göstermektedir. Ökem, Türk yatırımlarının toplam hacminin 1,4 milyar doları aştığını vurguladı.

Büyükelçi, “Son dönemde Türk şirketleri enerji ve inşaat alanlarında büyük projeleri hayata geçiriyor. Umuyoruz ki Kırgızistan’da daha çok Türk şirketi projelere katılacaktır” dedi. Ayrıca Türk yatırımlarının ülkenin tüm bölgelerinde bulunduğunu ifade etti.

Ökem’e göre, Türkiye ve Kırgızistan cumhurbaşkanları, ticaret hacmi hedefini 5 milyar dolar olarak belirlemiştir. 2024 yılında iki ülke arasındaki ticaret hacmi bir önceki yıla göre %5 artarak 1 milyar 546 milyon dolara ulaşmıştır. 2025 yılı Temmuz ayı itibarıyla bu rakam 829 milyon doları bulmuştur.

TİKA, 88 milyon dolarlık bütçeyle 1000’den fazla proje yürüttü

Ökem, TİKA’nın Kırgızistan’da 88 milyon dolarlık bütçeyle 1000’den fazla projeyi hayata geçirdiğini belirtti. Bu projelerin Kırgız tarafının talepleri doğrultusunda geliştirildiğini vurguladı.

Ayrıca TİKA tarafından desteklenen bazı projelerden bahsederek, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Kırgız-Türk Dostluk Hastanesi, Bişkek İnovasyon Merkezi ve “Özgön” balık üretim tesisi gibi projelerin Kırgız halkının yaşamına doğrudan katkı sağladığını ifade etti.

“Kırgız-Türk Manas Üniversitesi bizim en büyük gururumuzdur”

Ökem, 1995 yılında kurulan Kırgız-Türk Manas Üniversitesi’nin en büyük gurur kaynaklarından biri olduğunu söyledi.

Büyükelçi, “Kırgızistan’ın tüm bölgelerinde Kırgız-Türk Manas Üniversitesi mezunlarıyla karşılaştım. Bu benim için büyük bir mutluluk ve gururdur. Üniversite Kırgız gençlerine ücretsiz eğitim vermektedir. Bunu son derece önemli buluyorum” dedi.

Ayrıca bu yıl Kırgız-Türk Manas Üniversitesi’nde Tıp Fakültesi açıldığını, ilk

etapta 37 öğrencinin kabul edildiğini belirtti. Fakültenin giderek büyüyerek Kırgızistan sağlık sistemine bir armağan olacağını ifade etti.

Ökem, üniversitenin MANAS TV kanalının faaliyetlerini de takdir ederek, pandemi döneminde Kırgızistan’daki öğrencilerin bu kanal aracılığıyla eğitim alabildiğini vurguladı.

“Bu yıl ‘Kırgızistan’ın Yıldızları’ burs programını başlattık”

Eğitimin iki ülke ilişkilerinin temel unsurlarından biri olduğunu vurgulayan Ökem, Kırgızistan’daki başarılı öğrenciler için “Kırgızistan’ın Yıldızları” adlı burs programının başlatıldığını duyurdu.

Bu yıl lise mezuniyet sınavlarında ilk 50’ye giren 11 öğrencinin Türkiye’de eğitim almak üzere bu bursu hak kazandığını belirtti.

Konuşmasının sonunda Büyükelçi, “Maarif” Vakfı’nın yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi vererek, sağlık, din, yükseköğretim ve kültür alanlarındaki projelere değindi. Ayrıca gazetecilerin sorularını yanıtlayarak, Türkiye’de Kırgız vatandaşlarının tedavisi, medya iş birliği, gastronomi tanıtımı, medya eğitim seminerleri, TRT ile ortak yapımlar ve teknopark kurulumu gibi konuları da ele aldı.

KIRGIZ-TÜRK İLİŞKİLERİ GÜÇLENİYOR

İş birliği hem doğrudan temaslar hem de Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) aracılığıyla geliyor. Kırgızistan ile Türkiye arasındaki ilişkiler giderek daha da güçleniyor. Bu durum, ülkelerin kültürden ekonomiye kadar birçok alandaki iş birliğiyle kendini göstermektedir. Bu konu, Türkiye'nin Kırgızistan Büyükelçiliği ve basın temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen bir basın toplantısında dile getirildi.

Siyasi iş birliği

Geçtiğimiz yıl Kasım ayında, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Kırgızistan'a yaptığı resmî ziyaret kapsamında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin 6. toplantısı gerçekleştirildi. Bu ziyaretin sonucunda iki ülke arasındaki ilişkiler düzeyi "stratejik ortaklıktan" "kapsamlı stratejik ortaklık" seviyesine yükseltildi.

Türkiye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, 17-18 Eylül 2025 tarih-

lerinde resmî bir ziyaret için Kırgızistan'a geldi. Ziyaret çerçevesinde, iki taraflı Ekonomik Komisyon'un 12. toplantısı yapıldı ve oldukça verimli geçti. Taraflar, ticaret, yatırım, enerji, madencilik, eğitim, sağlık ve ulaştırma gibi birçok alanda iş birliğini sürdürme konusunda mutabık kaldılar.

Ayrıca Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Kırgızistan'ın dönem başkanlığında yapılan Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Başbakan Yardımcıları/ Cumhurbaşkanı Yardımcıları Zirvesi'ne katıldı. Türkiye, Kırgızistan'da yapılacak parlamento seçimlerini desteklediğini ve bu seçimlerin ülke için faydalı olacağına inandığını belirtti.

Ticaret ve yatırım ilişkileri

Türkiye ile Kırgızistan arasındaki ticaret hacmi istikrarlı bir şekilde artmaktadır. 2024 yılında ticaret hacmi bir önceki yıla göre %5 artarak 1,546 milyar dolara ulaştı. 2025 yılının Temmuz ayı itibarıyla ikili ticaret hacmi 829 milyon dolar oldu.

İki ülke liderleri, ticaret hacmini 5 milyar

dolara çıkarmayı hedeflemektedir.

Türkiye'nin Kırgızistan'daki yatırımları 1,4 milyar doları aştı. Günümüzde madencilik, turizm, enerji, inşaat ve ulaşım gibi alanlarda yaklaşık 350 Türk şirketi faaliyet göstermektedir. Bu şirketler, özellikle enerji ve inşaat sektörlerinde büyük projeler yürütmekte ve iş birliğini genişletmeye hazır olduklarını ifade etmektedir.

Kurumsal kalkınma alanındaki ortaklık

Türkiye ile Kırgızistan, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmede çeşitli kurumlar aracılığıyla birbirlerini desteklemektedir. Bunların en önemlisi, 1993 yılında Kırgızistan'da ofisini açan TİKA'dır.

Bugüne kadar TİKA, Kırgızistan'da 1000'den fazla proje gerçekleştirmiş olup, bu projelerin toplam değeri 88 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin genel kalkınma yardımlarının toplamı ise 1 milyar doları aşmaktadır. Bu projeler arasında Kırgız halkı için önemli olanlar şunlardır: Bişkek'teki Recep Tayyip Erdoğan Dostluk Devlet Hastanesi, Bilim İnovasyon Merkezi ve Özgen Balıkçılık Tesisi.

Eğitim alanındaki iş birliği

Eğitim, Kırgızistan ile Türkiye arasındaki iş birliğinin ana alanlarından biridir. 2021 yılından itibaren Türkiye Maarif Vakfı, Kırgızistan'da faaliyet göstermektedir. Vakıf kapsamında ülkede 21 okul, 16 yurt ve bir üniversite bulunmaktadır. Toplamda yaklaşık 16.700 öğrenci eğitim almaktadır. Kırgız-Türk Manas Üniversitesi bu yıl 30. yılını kutlamış ve dünyadaki en iyi 1000 üniversite arasına giren Kırgızistan'daki tek yükseköğretim kurumu olmuştur. Üniversitede 4000'den fazla öğrenci eğitim görmekte olup 13.200 mezun vermiştir. 2025 yılından itibaren yeni bir tıp fakültesi faaliyete başlamıştır. Ülke genelinde 5000'den fazla Kırgız öğrenci burslu olarak okumaktadır. "Türkiye Bursları" programı kapsamında 345 öğrenci daha eğitime başlamıştır.

Ayrıca, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Kırgızistan için özel olarak "Kırgız Yıldızları" adlı burs programını başlatmıştır. Bu program kapsamında,

üniversite giriş sınavında en başarılı 50 öğrenciden seçilen 11 kişiye özel burs verilmiştir.

Sağlık alanındaki iş birliği

Bişkek'teki Recep Tayyip Erdoğan Kırgız-Türk Dostluk Devlet Hastanesi geçen yıl iki ülke cumhurbaşkanları tarafından resmî olarak açılmıştır. Açılışından bu yana burada 55.818 hasta tedavi edilmiş ve 1.065 ameliyat gerçekleştirilmiştir. Kardiyoloji, kalp-damar cerrahisi, genel cerrahi, göğüs hastalıkları, dahiliye ve nefroloji bölümleri faaliyet göstermektedir.

Hastanede 10 organ nakli başarıyla gerçekleştirilmiş olup bunların 2'si karaciğer, 8'i böbrek naklidir. İki ülke arasındaki anlaşmaya göre her yıl yaklaşık 100 Kırgız vatandaşı, Türkiye'de ücretsiz tedavi imkânı elde etmektedir.

Kültürel ilişkilerin gelişmesi

Kırgızistan ile Türkiye'yi tarih ve kültür birleştirmektedir. Bu nedenle kültürel alanda da önemli ilerlemeler kaydedilmektedir. Temmuz 2025'te Bişkek'te Yunus Emre Türk Kültür Merkezi açılmıştır.

Türkiye, Kırgız vatandaşlarına çeşitli dinî hizmetler sunmaktadır. Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı ve Diyanet Vakfı, Oş Devlet İlahiyat Fakültesi ile Oş İmam Hatip Ortaokulu'nu desteklemektedir. Bu kurumlarda 438 öğrenci eğitim görmektedir.

Bişkek'teki İmam Serahsi Camii bünyesindeki aile ve din merkezinde kadınlara destek verilmektedir. Diyanet Vakfı yalnızca 2025 yılında 350 Kırgız öğrenciye burs sağlamıştır. Tüm bu veriler, Kırgızistan ile Türkiye arasındaki çok yönlü iş birliği ve karşılıklı destek politikasının gelecekte de kararlılıkla devam edeceğini göstermektedir.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN: ORTAK ALFABE HUSUSUNDA TÜRKİYE OLARAK İLK ADIMI ATIYORUZ

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan'ın Gebele kentinde gerçekleştirilen Türk Devletleri Teşkilatı 12. Zirvesi'nde, katılımcıları selamlarken, zirve vesilesiyle köklü Türk tarihinin izlerini taşıyan Gebele'de bulunmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Teşkilatın dönem başkanlığını devreden Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov'a katkılarından dolayı teşekkür eden Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'e ev sahipliğinden ötürü şükranlarını sundu, dönem başkanlığı için kendisine üstün başarılar diledi.

"Ortak alfabe hususunda Türkiye olarak ilk adımı atıyoruz"

Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan arasındaki sınır birleşim noktasının tespitine ilişkin Mart ayında atfedilen anlaşmayı memnuniyetle karşıladıklarını ifade eden Erdoğan, "Uzun yıllardan bu yana gündemi meşgul eden bu meseleyi sağduyu ve bilgelikle çözüme kavuşturan Sayın Mirziyoyev ve Sayın Caparov'u kutluyorum. Buradan Tacik liderliğine de tebriklerimi iletiyorum" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, bölgenin istikrarına, ekonomik kalkınma, sosyal refah ve kültürel bağların güçlenmesiyle katkı

sunabileceklerinin farkında olduklarını belirterek, ulaştırma, enerji güvenliği ve ticari entegrasyon alanlarındaki girişimleri de bu yaklaşımı tamamlayıcı parçalar olarak gördüklerini aktardı.

Aralarındaki enerji ve haberleşme bağımlı hale getirip güçlendirecek proje ve yatırımlara odaklanmalarının herkesin menfaatine olduğunu dile getiren Erdoğan, Hazar Geçişli Orta Koridorunu daha da verimli hale getirmeleri gerektiğinin altını çizdi.

Erdoğan, Türk devletleri olarak bilim ve teknoloji alanında hak ettikleri noktaya en kısa süre zarfında ulaşabilmeleri için güçlü işbirlikleri kurmaları ve bu alanda yüksek katma değere sahip ortak yatırımlar yapmaları gerektiğine dikkati çekerek, "Yapay zeka konusunda küresel gelişmeleri yakalayabilmek ve kültürel zenginliğimizi muhafaza için Türkçe Büyük Dil Modelinin geliştirilmesine hız vermemiz gerekiyor. Ortak alfabe hususunda Türkiye olarak ilk adımı atıyor, Cengiz Aytmatov'u anlatan bir eser ile Oğuznameleri ortak alfabeye basıyoruz. Bugün de liderlere birer adet bundan takdim ediyoruz" diye konuştu.

TÜRKİYE, KIRGIZISTAN VE DİĞER TÜRK DEVLETLERİNİN VATANDAŞLARI İÇİN İSTİHDAM SÜRECİNİ KOLAYLAŞTIRDI

Türkiye, Kırgızistan ve diğer Türk devletlerinin vatandaşlarının ülkede istihdam edilme sürecini kolaylaştırdı. Bu bilgi TRT tarafından paylaşıldı.

Habere göre ülkede Türk soylu yabancıların faaliyetlerini düzenleyen Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yürürlüğe girdi. Bu belge, söz konusu kişilere silahlı kuvvetler ve güvenlik kurumları dışında kalan kamu ve özel sektör kuruluşlarında serbestçe çalışma ve zanaatla uğraşma hakkı tanımaktadır.

Türk soylu yabancılarla, Türkiye'nin yasalarında belirtilen mesleki koşulları yerine getirmeleri halinde çalışma izni verilecektir. İzin verme kararı, Türkiye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından,

İçişleri ve Dışişleri Bakanlıklarının görüşleri dikkate alınarak alınacaktır.

Çalışma izni alan yabancılar, Türk vatandaşları gibi meslek birliklerine üye olmak zorundadır ve bu birliklerde seçimlere katılma ve seçilme hakları dışında tüm üyelik haklarına sahip olacaklardır.

Yasa ayrıca, bu kişilerin ülkede yaşamak ve çalışmak için Türk vatandaşlığına sahip olma zorunluluğunu kaldırmakta, ancak onlara siyasi haklar tanımamaktadır. Yasanın uygulanmasını ilgili bakanlıklar denetleyecek, uygulama esasları ise Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecektir.

TDT 12. ZİRVESİ: MASADA HANGİ KONULAR VARDI?

Uluslararası İlişkiler Analizler Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Cavid Veliyev, Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Devlet Başkanları 12. Zirvesi'nde alınan kararları ve teşkilatın hedeflerini AA Analiz için kaleme aldı.

TDT Devlet Başkanları 12. Zirvesi, 6-7 Ekim 2025'te Azerbaycan'ın Gebele kentinde "Bölgesel Barış ve Güvenlik" temasıyla gerçekleşti. Zirve kapsamında TDT dönem başkanlığı Kırgızistan'dan Azerbaycan'a geçti. Özellikle bütün üye ve gözlemci devletlerin üst düzey temsil edilmesi nedeniyle bu zirvenin TDT kapsamında gerçekleşen en güçlü zirvelerden biri olduğunu söylemek mümkündür.

Zirvenin sonunda liderler 121 maddelik Gebele Bildirisi'ni kabul ederken, "TDT+" formatının kurulması, TÜRK-SOY'un kuvvetlendirilmesi ve Türk Akademisi'nde düzenlemeler yapılması hakkında anlaşmalar imzalandı. Zirvede Türkmenistan Türk Akademisi ve Türk Kültür ve Miras Vakfına, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ise Türk Akademisine gözlemci üye oldu.

Azerbaycan'da yapılmasının önemi

TDT; Anadolu, Güney Kafkasya ve Tür-

kistan olmak üzere üç önemli jeopolitik parçadan oluşmaktadır. Bunların içinde Güney Kafkasya'nın lider devleti Azerbaycan, Türk dünyasının birleştirici noktası olma özelliğine sahiptir. Türkistan coğrafyası ile Türkiye arasında en güvenli bağ, Azerbaycan üzerinden kurulmaktadır. Zaten bugünlerde TDT de Orta Koridor projesiyle bunu hedeflemektedir.

TDT ile ilişkileri dış politika önceliği olarak gören Azerbaycan, aynı zamanda teşkilatın kuvvetlendirilmesi ve küresel aktör haline gelmesi için çaba sarf etmektedir. Bölgede faaliyet gösteren diğer bölgesel ve küresel örgütlerin varlığını dikkate aldığımızda bunun ne kadar önemli olduğunu görmek mümkündür. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, "Bizim ailemiz Türk dünyasıdır, başka ailemiz yoktur." diyerek TDT'nin Azerbaycan için ne kadar önemli olduğuna dikkati çekmiştir.

Bu nedenle Azerbaycan son yıllarda TDT çerçevesinde olduğu gibi ikili ilişkilerinde de Türk devletlerine önem vermektedir. Azerbaycan'ın dört ülkeyle müttefiklik anlaşması veya bildirisi vardır. Bu ülkelerden 3'ü Türkiye, Kazakistan ve Özbekistan'dır.

Türk dünyasının öncelikli politika olması sadece siyasilere tercihi değildir bu, Azerbaycan'da toplumsal bir mutabakattır.

Dış politikada uzlaş

TDT'nin Gebele Sonuç Bildirisi'nde dış politikada birçok konuda dayanışma fikri ön plana çıktı: Özellikle Zengezur Koridoru ve Azerbaycan-Nahçıvan arasında engelsiz geçişin sağlanması, işgalden kurtarılan topraklarda yeniden yapılanma süreçlerine destek verecek Azerbaycan-Çin-Kırgızistan-Özbekistan Demiryolu Hattı, Türkistan coğrafyasının korunması bağlamında Afganistan'ın güvenliğine verilen önem, Kıbrıs Türk halkıyla dayanışma ve onların Türk dünyasının önemli bir parçası olduğunun vurgulanmasıyla Suriye'de güvenlik, istikrar ve yeniden yapılanma çalışmalarına verilen destek, Türkiye açısından oldukça önemli dış politika adımları olarak değerlendirilebilir.

Bildirideki önemli maddelerden biri konsolosluk hizmetlerinin kolaylaştırılması, yurt dışındaki vatandaşların korunması ve üye devletler arasındaki koordinasyonun artırılması amacıyla Konsolosluk İşbirliği Platformunun kurulmasına ilişkin maddenin yer alması oldu. Bu madde, TDT devletlerinin konsolosluklarının bütün üye devletlerin vatandaşlarına karşılıklı hizmetinin önünü açacaktır.

Güvenlik alanında işbirliği

Zirvede tarafların güvenlikle ilgili kendi teklifleri oldu. Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, tarafların askeri alanda işbirliğinin artırılmasını ve 2026'da üye devletlerin ortak askeri tatbikat yapmasını önerdi. Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, siber güvenlik alanında işbirliği yapılması gerektiğine dikkati çekti. Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Türk devletleri arasında Stratejik Ortaklık, Ebedi Dostluk ve Kardeşlik Anlaşması imzalanmasını önerdi ve liderler bu anlaşmanın taslağının hazırlanmasını kararlaştırdı. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise "Güvenliğimizi ilgilendiren her alanda her katkıyı aile meclisimiz içinde sağlamaya hazırız" diyerek bütün çağrılara destek verdi.

Son yıllarda dünyada ve bölgede artan güvensizlik nedeniyle TDT ülkeleri arasında güvenlik alanında işbirliği artarak devam etmektedir. Üye ve gözlemci ülkelerin savunma sanayi bakan ve başkanları Temmuz 2025'te Türkiye'de toplanmışlardı. Gebele Zirvesi'nde aynı toplantının 2026'da Azerbaycan'da yapılması kararı verildi.

Öte yandan, 11-12 Eylül 2025'te Bişkek'te üye ve gözlemci ülkelerin Güvenlik Konseyi sekreterleri dördüncü defa toplandı.

Bu toplantıda TDT ülkelerini hedef alan mevcut güvenlik tehditleri ve zorlukların yanı sıra bazı bölgesel ve küresel durumlar ve eğilimlerin Türk Dünyası'na olası yansımaları ele alındı. Bunun da ötesinde 1992'den itibaren TDT'ye üye ülkelerin Milli İstihbarat Teşkilatı başkanlarının sürekli görüşmeleri devam etmektedir.

Dünyada ve bölgede yaşanan olayların yaratmış olduğu tehdit ve fırsatlar, TDT çerçevesinde askeri-güvenlik alanında işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Dünyada yaşanan jeopolitik değişimden kaynaklı olarak Türk Dünyası jeopolitiğinin enerji taşımacılığı açısından stratejik öneminin artması, bölgede küresel mücadeleyi artırmaktadır. TDT çerçevesinde bu coğrafyanın korunması açısından askeri-güvenlik işbirliği kurulmalıdır. Türk devletleri tarafından kurulmayacak askeri işbirliği ise bu coğrafyanın kaderinin başkaları tarafından belirlenmesine neden olabilir. Ancak askeri işbirliği konusunda üye devletler arasında farklı yaklaşımların olduğu gözlemlenmektedir.

"TDT+" formatı ne ifade ediyor?

Ortak kültür, dil, medeniyet ve köklere dayanan TDT, kurulduğu günden bugüne bölgede ve dünyada oluşan şartlara göre dönüşmeye başladı. TDT dönüştükçe ve kuvvetlendikçe teşkilata yönelik ilgi de arttı. Ancak teşkilata tam ve gözlemci üyelik yalnız ortak kültür, dil ve millet anlayışına göre şekillenmektedir. Bu nedenle de 2021 İstanbul Zirvesinde ek protokollerle Nahçıvan Anlaşması'nda küçük değişiklik yapıldı ve bir devletin üye olması için resmi dilinin Türkçe olması gerektiği eklendi. Ancak bu madde küresel sorunların çözümünde etkili olmayı hedefleyen teşkilatı kapalı bir teşkilata çevirebilirdi. Nitekim 2021 İstanbul Zirvesi'nde "diyalog ortağı" ve "stratejik ortak" gibi yeni kavramlar geliştirildi ve üye de olmadan devletler de TDT ile yakın işbirliği içinde olabilirdi.

Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan da sonuncu zirvede TDT'nin içinde kapalı bir teşkilat olmaması ve üçüncü taraflarla işbirliği yapması gerektiğine vurgu yaptı. Gerçekten de eğer TDT küresel sorunların çözümünde aktif rol almak isterse, dünyayla işbirliğine açık olmalıdır. Bu bağlamda "TDT+" formatı, bölgesel örgütler ve devletlerle yeni işbirliği pencereleri açmaktadır. Sonuç olarak kuvvetli bir TDT, yabancı güçlerin bölgeye girmesine engel olduğu gibi küresel enerji, gıda ve mal güvenliğine de çok büyük katkı sağlayacaktır. Bu işbirliği aynı zamanda ekonomik ve ticaretin bölgede canlanmasına da hizmet edecektir. Bu durum bölgede savaş ve risklerin önüne geçmek anlamına gelir. Bu noktada TDT kurulduğu günden itibaren rasyonel ve ileriye dönük adımlar atarak bu hedeflere hizmet ettiğini gösterdi. TDT, bir taraftan kendi içinde bütünleşmeyi ve kuvvetlenmeyi sürdürürken, diğer taraftan dış dünyayla işbirliğine açık olduğunu göstererek küresel aktör olma yolunda ilerlemektedir.

TÜRK DEVLETLERİ AVRUPA BİRLİĞİ İLE EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİNİ GÜÇLENDİRİYOR

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Genel Sekreteri Kubanîçbek Omuraliev, Brüksel'e resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. Genel Sekreter, Euronews'e verdiği röportajda, yönettiği teşkilatın ticaret, tarım, güvenlik, teknoloji ve diğer alanlardaki iş birliği sayesinde birleşik gücünü önemli ölçüde artırdığını belirtti.

Kubanîçbek Omuraliev şöyle dedi: "Eğer toplam gayri safı yurt içi hasılamıza (GS-YİH) bakarsak, 2,1 trilyon doları buluyor. Türk devletleri arasındaki toplam ticaret hacmi ise 1,1 trilyon dolara ulaştı." Ona göre, Türk devletlerinin ortak ekonomik büyümesi dinamik bir şekilde hız kazanmaktadır.

Omuraliev'e göre Türk devletlerinin çoğu Avrupa Birliği ile stratejik ortaklık ilişkilerine sahiptir ve bu ilişkileri canlandırmanın zamanı gelmiştir. Omuraliev, "Orta Asya'daki kurucu üyelerimiz Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan, Avrupa Birliği ile Asya'yı özellikle Çin'i birbirine bağlayan gerçek bir köprü konumunda. Ayrıca teşkilatımıza üye her ülke AB ile stratejik ikili ilişkilere sahiptir" dedi.

Genel Sekreter ayrıca, bu cuma günü Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'in Brüksel'e yapacağı resmi ziyaretin, ikili ilişkilerin ne kadar güçlendiğinin bir göstergesi olduğunu ifade etti. Omuraliev, çok taraflı formatta da iki blok arasındaki iş birliğini genişletmenin gerekli olduğunu

vurguladı.

Röportajda ayrıca, Türk devletlerinin oluşturduğu "Orta Koridorun" Avrupa'ya yeni bir ticaret yolu açtığı ve bunun şu anda öncelikli bir proje olduğu belirtildi. Çünkü bu güzergâh mevcut çatışma bölgelerini baypas eden alternatif bir bağlantı hattı oluşturmaktadır.

"Orta Koridor", tarihi İpek Yolu boyunca uzanarak Avrupa'yı ve Asya'yı özellikle Çin'i stratejik olarak birbirine bağlamaktadır ve Türk devletleri için lojistik gelişiminde öncelikli bir yönü temsil etmektedir. Omuraliev: "Buna 'Orta Koridor' diyoruz, ama tarihe bakarsak bu aslında Büyük İpek Yolu'dur. Bu yol, teşkilatımıza üye ve gözlemci ülkelerden geçmektedir" dedi.

Onun açıklamasına göre, "Orta Koridor" Rusya-Ukrayna savaşı ve Orta Doğu'daki çatışmalardan çok önce planlanmıştı; şimdi ise gerçeğe dönüşmektedir. Ayrıca bu hat, Avrupa ile Çin arasındaki mesafeyi 2000 kilometre kısaltacak ve maliyetleri azaltacaktır.

Omuraliev ayrıca, Türk devletlerinin dünyanın üçüncü en büyük enerji rezervlerine sahip olduğunu ve yenilenebilir enerji kaynakları açısından da büyük bir potansiyele sahip bulunduğunu belirtti. Bu durum, Avrupa için yeni iş birliği fırsatları yaratmaktadır.

Türk Devletleri Teşkilatı'na (TDT) Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkiye ve Özbekistan üyedir. Türkmenistan, Macaristan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ise gözlemci statüsüne sahiptir.

BAKÜ'DE “AZERGOLD” ŞİRKETİ BAŞKANI İLE KIRGIZİSTAN BÜYÜKELÇİSİ GÖRÜŞTÜ

“AzerGold” şirketinin Denetim Kurulu Başkanı Zakir İbragimov, Kırgızistan’ın Azerbaycan’daki Büyükelçisi Maksat Mamytkanov ile bir görüşme gerçekleştirdi.

“Vesti.az” ajansının bildirdiğine göre, Zakir İbragimov Azerbaycan ve Kırgız halklarının ortak Türk dünyasının kültürel mirasıyla birleştiğini, dostluk, kardeşlik ve karşılıklı saygıya dayanan ilişkilerin gelişmekte olduğunu vurguladı. Ayrıca son yıllarda devletler arası ilişkilerin istikrarlı şekilde ilerlediğini kaydetti.

“AzerGold” başkanı, şirketin faaliyet alanları, başarıları ve stratejik hedefleri hakkında bilgi verdi. Belirtildiğine göre şirket, çevre koruma prensiplerine sıkı şekilde riayet ederek değerli metallerin dünya pazarına başarılı ihracatını yapmaktadır. “AzerGold”, petrol-gaz sektörü dışında ihracat yapan devlet şirketleri arasında ön sıralarda yer almaktadır. Şirketin stratejik planları arasında Orta Asya ülkelerinde madencilik projelerinin hayata

geçirilmesi de bulunmaktadır. Şu anda bu yönde ortaklık imkanları üzerine görüşmeler sürdürülmektedir.

Kırgızistan Büyükelçisi Maksat Mamytkanov, “AzerGold” şirketini elde ettiği başarılarından dolayı tebrik ederek, Kırgızistan’ın renkli metal madenlerini araştırma ve işletme alanında ortak çalışmalara ilgi duyduklarını ifade etti. Büyükelçi, Kırgızistan’ın demir cevheri ve diğer renkli metallere ilişkin büyük rezervlere sahip olduğunu, “AzerGold” ile işbirliğinin iki ülkeye de karşılıklı fayda sağlayacağını kaydetti.

Taraflar, madencilik ve işleme alanlarında işbirliğinin genişletilmesinin ekonomik ilişkilerin güçlenmesine katkı sağlayacağını belirttiler. Görüşmenin sonunda karşılıklı yatırımlar ve stratejik ortaklığın geliştirilmesi perspektifleri ele alındı.

AZERBAIJAN'IN "SOCAR" ŞİRKETİ, TÜRKMENİSTAN'DAKİ YATAKLARIN GELİŞTİRİLMESİ PROJELERİNE İLGİ DUYUYOR

Azerbaycan'ın devlet petrol şirketi "SOCAR", Türkmenistan'daki yatakların geliştirilmesi projelerine katılmaya ilgi duyduğunu açıkladı. Bunu, Azerbaycan Ekonomi Bakan Yardımcısı Sahib Alekperov 18-19 Eylül'de Avaza şehrinde düzenlenen TIF-2025 Türkmenistan Yatırım Forumu sırasında bildirdi.

Onun ifadelerine göre, Azerbaycan Türkmenistan ile iş birliğinin geniş alanlarını, elektrik enerjisi sektörünü de kapsayacak şekilde değerlendirmektedir. Özbekistan ve Kazakistan ile birlikte Orta Asya'dan Avrupa'ya yeşil elektrik enerjisinin Azerbaycan üzerinden ihraç edilmesi imkânları da görüşülmektedir.

Sahib Alekperov'un belirttiğine göre, iki ülke arasındaki ortaklık, Doğu-Batı ulaş-

tırma koridorunun geliştirilmesinde ve Orta Koridorun verimliliğinin artırılmasında önemli rol oynamaktadır. 2025 yılının Ocak-Temmuz aylarında Azerbaycan ile Türkmenistan arasındaki transit yük hacmi 1 milyon tonu aşarak, geçen yılın aynı dönemine kıyasla %13 oranında artış göstermiştir.

Hatırlatmak gerekir ki, Azerbaycan'ın "SOCAR" şirketi; petrol ve gazın çıkarılması, işlenmesi ve taşınması, iç ve dış pazarda petrol ve petrokimya ürünlerinin satışı ile Azerbaycan sanayisi ve halkı için doğal gaz temin etme faaliyetlerini yürütmektedir.

2023 yılının Kasım ayında Azerbaycan'ın devlet petrol şirketi, Aşkabat'ta kendi temsilciliğini açmıştı.

AZERBAIJAN’DA TÜRKİYE, AVRUPA VE ORTA ASYA’YI BİRBİRİNE BAĞLAYAN DÖRT “YEŞİL ENERJİ” KORIDORU KURULACAK

Azerbaycan, yenilenebilir yeşil enerji kaynaklarından (YEK) üretilen elektriği ihraç etmek amacıyla dört uluslararası “yeşil enerji” koridorunu hayata geçirmeyi planlıyor. Hükümetin açıklamasına göre bu koridorlardan ilki 2026–2027 yıllarında faaliyete geçecek.

Azerbaycan hükümetinin basın servisi, “İlk ‘yeşil enerji’ koridorunun fizibilite çalışması hazırlanmıştır. Bu hat, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti’nden (NÖC) Türkiye’ye uzanacaktır. Planlanan enerji iletim hattı ayrıca komşu Karabağ ekonomik bölgesi ve Doğu Zenge-

zur’daki yenilenebilir kaynaklardan üretilen elektriği Türkiye’nin doğu bölgelerine ulaştırabilecektir. Hattın kapasitesi 1 GW’a kadar çıkacaktır” açıklamasında bulundu.

Şu anda Nahçıvan ile Azerbaycan’ın komşu bölgeleri arasında bağlantı hatlarının döşenmesi, Türkiye yönünde enerji kablo sunun inşası, ihracat hacminin, alıcıların ve enerjinin sağlanacağı tesislerin belirlenmesi çalışmaları sürmektedir.

Günümüzde Türkiye’nin enerji dengesinde yenilenebilir yeşil enerji kaynaklarının payı %45’i aşmış durumdadır. Bunun büyük kısmını hidroenerji oluşturmaktadır. Türkiye,

2035 yılına kadar yenilenebilir kaynaklardan 120 GW'tan fazla enerji üretmeyi hedeflemektedir.

Azerbaycan'dan Türkiye'ye 1 GW "yeşil enerji" ithalatı girişimi, iki kardeş ülkenin enerji stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Bu strateji, yenilenebilir enerji kaynaklarının (karada 130 GW, denizde 160 GW) potansiyelinden yararlanmayı, yeni enerji iş birlikleri geliştirmeyi ve "Nahçıvan-Türkiye" hattı üzerinden Azerbaycan enerjisini ihraç etme modelini test etmeyi amaçlamaktadır.

Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nin yenilenebilir yeşil enerji potansiyeli yaklaşık 6 GW'tır. Buna güneş, rüzgâr ve jeotermal kaynaklar dâhildir. İhraç edilecek 1 GW enerjinin 760 megavattı güneş santrallerinden, 240 megavattı ise rüzgâr santrallerinden elde edilecektir. Nahçıvan'daki büyük güneş santralleri 2026'da, rüzgâr santralleri ise 2027'de faaliyete geçecektir.

Ayrıca hükümetin basın servisi, Türkiye üzerinden Bulgaristan'a kadar uzanacak başka bir "yeşil enerji" koridoru için kara hattı enerji iletim sistemlerinin inşa edil-

mesinin hedeflere ulaşmayı, teknolojik gelişmeyi teşvik etmeyi ve katılımcı ülkelerde yeni istihdam alanları oluşturmayı amaçlamaktadır.

AZERBAIJAN İLE KAZAKİSTAN ARASINDAKİ TRANSİT YÜKLERDE OLUMLU ARTIŞ GÖZLEMLENİYOR

Ulaştırma iş birliği kapsamında, Azerbaycan ile Kazakistan arasındaki transit yük taşımacılığının hacmi artıyor. “Report” ajansının haberine göre, Azerbaycan Enerji Bakanı Parviz Şahbazov, Bakü’de gerçekleştirilen Azerbaycan–Kazakistan Hükümetlerarası Ekonomik İş Birliği Komisyonu’nun 21. toplantısında bu konuda açıklama yaptı.

Parviz Şahbazov: “Orta Koridorun geliştirilmesi yönünde iş birliğini derinleştirmeye ve Zengezur Koridorunun açılması gibi yeni fırsatları değerlendirmeye hazırız,” dedi. Şahbazov ayrıca, insani alanlar da dâhil olmak üzere diğer iş birliği alanlarında da olumlu gelişmeler yaşandığını belirterek şunları söyledi: “Hükümetlerarası komisyon, ülkelerimizin ilgili devlet kurumlarının faaliyetlerini koordine etmede kilit rol oynuyor. Komisyon toplantılarının düzenli olarak yapılması, karşılıklı ilgi alanlarındaki iş birliğine ek bir ivme kazandırıyor. Bu toplantının, karşılıklı yarara dayalı ortaklığımızı genişletme yolunda önemli bir adım olacağına ina-

nıyorum.”

Bakanın ifadesine göre, kapsamlı program; ticaret, yatırım, enerji, ulaştırma, bilgi ve iletişim teknolojileri, tarım ve insani alanlarda iş birliğini derinleştirmeyi hedeflemektedir.

Şahbazov ayrıca şunları vurguladı: “Azerbaycan ile Kazakistan kardeş ve müttefik ülkelerdir; onları ortak tarih, kültür ve geleceğe yönelik stratejik vizyon birleştiriyor.” Parviz Şahbazov sözlerini şöyle tamamladı: “Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev’in siyasi iradesi ve akılcı liderliği sayesinde, iş birliğimiz tüm alanlarda istikrarlı bir şekilde gelişiyor. Özellikle Azerbaycan ile Kazakistan arasındaki stratejik ilişkilerin güçlendirilmesi ve karşılıklı müttefiklik iş birliğinin derinleştirilmesine dair deklarasyonun ve 2022–2026 yıllarını kapsayan kapsamlı iş birliği programının önemini özellikle vurgulamak isterim.”

AZERBAIJAN VE KAZAKHSTAN, DOĞRUDAN UÇUŞ BAĞLANTILARINI ARTIRMAYI PLANLIYOR

Azerbaycan ve Kazakistan, ikili ilişkileri daha da güçlendirmek adına önemli bir adım atıyor: İki ülke arasındaki doğrudan uçuş bağlantılarının sayısını artırma ve hava yolu ağını genişletme ihtimali değerlendirilmektedir. Kazakistan Ulaştırma Bakanlığı'nın Bakü'deki Azerbaycan-Kazakistan Hükümetlerarası Komisyonu'nun 21. toplantısı sonrasında yaptığı açıklamaya göre, bu konu Komisyonun ana gündem maddelerinden biri oldu.

Toplantıda taraflar, son dönemde karşılıklı ticaretteki istikrarlı büyümeden duydukları memnuniyeti belirterek ticaretin çeşitlendirilmesi, ortak yatırım

fonu kurulması ve ortak sanayi projelerine destek verilmesi gibi alanlarda iş birliğini sürdürme kararı aldı.

Azerbaycan Enerji Bakanı Parviz Şahbazov ile Kazakistan Ulaştırma Bakanı Nurlan Sauanbayev'in eşbaşkanlık ettiği toplantıya, her iki ülkenin kamu ve iş dünyasından çok sayıda temsilcisi katıldı. Görüşmelerin sonunda, ulaşımdan enerjiye, dijital dönüşümden kültüre kadar tam 17 farklı iş birliği alanını kapsayan kapsamlı bir protokol imzalandı.

AZERBAIJAN RÜZGÂRDAN 3,5 GW ELEKTRİK ÜRETECEK

Suudi Arabistan'ın ACWA Power, Birleşik Arap Emirlikleri'nin Masdar ve Azerbaycan'ın SOCAR Green şirketleri, "Caspian Breeze" adlı bir konsorsiyum kurduklarını duyurdu. Bu bilgi, Azerbaycan Enerji Bakanlığı'na bağlı Yenilenebilir Enerji Kaynakları Ajansı tarafından açıklandı.

"Caspian Breeze" konsorsiyumunun amacı, Hazar Denizi'nin Azerbaycan sektöründe toplam 3,5 GW kapasiteli rüzgâr enerjisi santrallerinin inşasını hayata geçirmektir. Konsorsiyum kurma fikri ilk kez yaklaşık bir yıl önce Bakü'de düzenlenen COP29 toplantısında gündeme gelmişti.

Şu anda SOCAR Green'in Azerbaycan'daki yenilenebilir enerji projeleri portföyü 1,7 GW seviyesindedir. Ancak şirket, deniz üstü yenilenebilir enerji alanında ilk kez bir konsorsiyum çerçeve-

sinde faaliyet göstermeyi planlamaktadır.

Genel olarak SOCAR Green, alternatif yeşil enerji alanında toplam 6,6 GW'lık projeleri hayata geçirmeyi hedeflemektedir; bunların yarısından fazlası deniz üstü rüzgâr enerjisi projeleri olacaktır. Azerbaycan'ın rüzgâr enerjisi potansiyeli 157 GW olarak tahmin edilmektedir ve bu alan, Hazar Denizi kıyısındaki ülkenin uzun vadeli enerji dengesi için en önemli sektörlerden biri olarak görülmektedir.

Ayrıca Masdar ve ACWA Power şirketleri de Azerbaycan'da her biri 10 GW kapasitede yeşil enerji üretecek büyük projeler yürütmeyi planlamaktadır. Azerbaycan, alternatif enerjiyi 2027–2030 ve 2050 yıllarına kadar aşamalı olarak hızlandırılmış biçimde geliştirmeyi hedeflemektedir.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN,

Rektör Vekili Prof. Dr. Almaz İBRAYEV

TÜRKSAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:

Prof. Dr. Nasuh USLU

Editör: Prof. Dr. Nasuh USLU

Sayfa Tasarımı: Dr. Maksat ACIKAN uulu

Yayına Hazırlayanlar:

Dr. Maksat ACIKAN uulu

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, TÜRKSAM, Cengiz Aytmatov

Yerleşkesi, Bişkek

Tel: (0996) 0312-25-31-28

Orta Asya ülkelerinden Kırgızca, Türkçe, Rusça,

İngilizce günlük haberler için sitemize bakabilirsiniz:

tursam.manas.edu.kg

Bizi ayrıca Facebook, Instagram,

Twitter'dan da takip edebilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

orasammanas

